

Bir Alternatif ve Teknoloji Olarak ÖZGÜR YAZILIM

Abdullah Anar

Giriş

Alternatif ve teknoloji sözcüklerini irdeleyerek başlayacağımız bu yazının amacı da özgür yazılım üzerinden alternatif olabilmenin bizim literatürde hangi anlama geldiğini anlamaya çalışmak olacaktır. Özgür yazılım üzerine bilinenlerin tekrarlanmayacağı yazımızda özgür yazılımın üretim yöntemi diğer alanlara uygulanabilirliği ile sorgulanacaktır.

Alternatif teknoloji olarak tanımlayacağım özgür yazılımın bir bilişim etkinliği olması ve sınırlı sayıda insana ulaşabiliyor olması daha baştan kabul etmemiz gereken temel bir sorun. Ayrıca paylaşım sözcükleri ile anacağım özgür yazılımdaki paylaşılanın bir bilgi ve sanal ürün olduğunu ve bunun diğer alanlarda uygulanabilirliğinin sorunlu olduğunu da kabul ederek yazıya başlamak istiyorum.

Alternatif

Alternatif sözcüğünün seçenek olduğunu ve var olanın çıkmazları ve sürdürülebilemezliği ardından yerine konmak üzere önerilen olduğunu biliyoruz. Bir yandan yöneten ve yönetmeye aday olanın, bir işi yapan ve bu işi kendi başkaları ile yapmaya aday olanın ilişkisi var olan ile alternatif olanın ilişkisi gibi. Bu açıklamadan amacım alternatif olanın yürürlüğe girdiği anda artık alternatif olma niteliğini yitirdiğini veya en azından artık boyut değiştirdiğini hatırlatmaktır. Örneğin, fosil yakıt tüketen enerji kaynağı konusu yürürlükte. Buna karşın alternatif teknoloji olarak önerilen rüzgâr enerjisi de artık çok az da olsa kullanıma girmiştir. Teknolojik alternatif oluşu kanıtlanmış ve enerji elde edilmeye başlanmıştır. Alternatif teknoloji değildir artık. Artık olan teknolojidir ve bundan sonra toplumsal olup olamayacağı ile alternatif olduğu noktaların artırılması beklenmelidir.

Bir şirkete ait rüzgâr çiftliğinin alternatif olduğunu söylemek kanıtlanmış teknoloji olan rüzgâra haksızlıktır. Ayrıca alternatif sözcüğünün romantik çağrışımı sayesinde taraflar rüzgâr enerjisinin her durumda olumluluğunu söyleyecektir. Alternatifliğin geçiciliğini hatırlatarak romantik çağrışımının da geçiciliğini de hatırlatmak ve romantik süreçte alternatif olanın barındırabileceği olumsuzun göz ardı edilebilmesi riskini belirtmek istedim.

Alternatif olanın bir başkalık yaratırken, başka sorunlar yaratmaması beklenmelidir. En azından getirdiği başkalık götürdüklerinden fazla olmalıdır.

Alternatifi belirleyen diğer bir nokta da politik tercihimiz ya da hayata bakışımızdır. Bir örnek üzerinden demek istediğimizi irdeleyelim. Kent içi ulaşımın tıkanığı tüm dünyada bir gerçek. Buna alternatif ararken otomobillerin kentte tıkanma yaratmaması için kavşak projeleri önermek halen otomobil uygarlığı ve bireysel ulaşım modelini sorgulamadığımızı gösterir. Oysa tren ile yaratılan alternatif ulaşım bizi daha toplumsal politikalar yapmaya götürür. Bunun daha da ötesinde kentin küçülmesini ve yerellere geri dönüşü öngören modeller ise radikal toplumsal çözümleri tercih ettiğinizi gösterir. Toplumsal ekolojist bakış bu tür alternatif modellerin alternatif değil 'yürürlükte olan' hale dönüşmesi için çözümlemeler üretir.

Alternatifin hangi yönü ile alternatif olacağı da yine bu sözcüğü irdelerken ele almamız gereken bir konu. Yanıtı da aslında çok basit. Sorun ve çıkmaz nerelerde görülüyorsa alternatif oluş da oralarda olacaktır. Örneğin, alternatif enerji arayışında aranan, yürürlükte olmayan ya da henüz tam anlamı ile yürürlüğe yansımamış olan bir enerji seçeneği midir? Yoksa yürürlükte olan ve olmayan enerji üretim modellerinin gerek ürün gerçekleştirme süreçleri açısından gerekse

mülkiyet ve yönetim ilişkileri açısından alternatif olup olamayacağı sorunsalı mı alternatif tanımlar? Bu var olanın sizi neresinden rahatsız ettiği ile yakın ilgilidir.

Teknoloji

Sözcük olarak teknoloji üretim amacı ile kullanılan alet, araç ve gereçler ile bunların kullanım şeklini bize tanımlamaktadır (TDK Sözlüğü). Kısaca araç ve gereçlerin oluşturduğu sistem. Başka bir tanım diyor ki, Teknoloji insan hayatını kolaylaştıran her türlü araç ve gereçtir. Biz buna bir de bunların kullanım bilgisini ekleyebiliriz. Ancak insan hayatını kolaylaştıran kısmının altını çizelim.

Teknolojinin kuramsal araştırma ve geliştirme çalışmaları ile doğum sürecine başlar. Bundan sonra bu kuramın hayata temas etmesi ve bu temasın üreteceği faydanın derecesi de doğumun gerçekleştirilmesinde temel rol oynayacaktır.

Alternatif var olanın karşıtıdır. Yani onun yerine geçmek ister. Kapasitesi ve yerine geçebilirliği oranında ya tamamen bunu başarır ya da kısmen var olanla alternatif olduğu konuyu paylaşır. Rüzgâr santrali fosil yakıtlara alternatif olarak sonradan geliştirilmiş ve beğenilmiştir. Ancak çeşitli nedenlerden fosil yakıtları alt edememiş onlarla aynı şekilde ama tabii ki farklı yarar ve zarar getirileri ile yürürlükte olan halini almıştır. Bu hali ile en başta alternatif olan özelliğini yitirmiş ve yürürlükte olan halini almıştır. Bundan sonra yaygın hale gelmesi ve enerji üretimi içinde payının artması için tercih konusu olmuştur. Bu tercih de yukarıda belirttiğimiz gibi politik tercihlerle doğru orantılı olarak kendini gösterecektir.

Rüzgâr santralinin tercih edildiğinde kooperatiflerin sahip olduğu ve yerel yönetimlerden idare edilen bir rüzgâr santrali modeli önermesi artık alternatif enerji teknolojisi konusu değildir. Bu alternatif enerji yönetimi konusudur.

Özetle, alternatif sözcüğü seçenek olduğunu belirtir. Bu bazen daha ucuz olma seçeneği, bazen de daha kârlı olma seçeneği olabilir. O nedenle alternatif sözcüğünün romantik çağrışımı hemen alternatifin tercih edilmesi gereken olduğunu düşündürmemelidir. Bu nedenle alternatif olma halini ilişkilerimizi, kendimizi ve çevremizi daha iyiye ve güzele doğru yöneltebildiği oranda ya da bu temelde bize açılım sağlama kapasitesine göre değerlendirmek ve düşünmek gereklidir.

Burada altını çizeceğimiz nokta fayda sözcüğü olacak. Birincisi ile birleştirdiğimizde ise insan hayatını kolaylaştıran faydalı araç-gereç ve bilgi birikim-yöntem bütünü teknolojiyi tanımlar hale gelebilir. Ancak bilinen odur ki fayda göreceli bir kavramdır ve toplumun veya yönetenlerinin politikası bu faydanın kararını, dolayısı ile de teknolojinin yönünü belirler.

Birinci doğada bedensel anlamda zayıf ve güçsüz olan insanın aklının gücü ile alet, araç ve gereçler üretilip ikinci doğayı oluşturması ile teknoloji konusu ortaya çıkmıştır. Teknoloji bu zayıflığın aşılabilmesi için bir gereksinim olarak ortaya çıkmıştır.

Basit anlamı ile bitkinin ve hayvanın ehlileştirilmesi ile insan teknik süreci başlatmıştır. Suyun kontrol edilmesi, tüketilenden fazla tarım ürünü sağlanması ile de teknoloji başka aşamalar kaydetmiştir. Özellikle suyun kontrolü o dönemlerin en belirgin konusu olan kuraklık sorununu çözmüş, artık ürün üretebilme kapasitesi de insan soyunun sürdürülebilmesinde oldukça fayda sağlamıştır.

Alternatif Teknoloji

Alternatif ve teknoloji sözcüklerini irdeledikten sonra geldiğimiz yer şüphesiz alternatif teknoloji. Bu sözcük diğer iki sözcüğün birleşiminden türediğinde daha bir büyümlü hal almaktadır. Alternatif teknoloji var olan teknolojinin kirletici ve yıkıcı etkisinden bunalan insanlara hoş çağrışımlar yapmaktadır.

Oysa alternatif teknolojinin alternatif olduğu noktalar iyi anlaşılmaz ise ya da politik tercih noktası irdelenmez ise alternatif teknoloji alternatif kirleticisi ve yıkıcı teknoloji pekâlâ olabilir. Bunu örneklendirir isek bireysel taşımacılık aracı olan otomobili sorgulamak yerine bu aracın yakıtını sorgulayan anlayış yakıtı değiştirecek ancak otomotiv sanayinin yok edici gücüne dokunmayacaktır.

Alternatif olan toplumsal olmayabilir. O halde kaygımız ve arayışımız alternatif teknoloji değil toplumsal teknoloji olmak zorundadır. Bu yeni kavramı başka terimlerde kullanırsak alternatif enerji sözcüğünü toplumsal enerji sözcüğü şeklinde değiştirebiliriz. Toplumsal ekoloji kavramının da belki içini dolduran bir argümana sahip olmuş oluruz.

Neden Alternatif Teknoloji ve Neden Özgür Yazılım

Alternatif teknolojiye gereksinimin nedenleri şöyle sıralanabilir: Var olan teknoloji

- ❶ Pahalıdır
- ❷ Kullanıldığı kaynak sınırlıdır, ömürlüdür ve yakında bitecektir
- ❸ Ekonomik olma halini yitirmiştir.
- ❹ Çevre ve insan sağlığı açısından zararlıdır.

Kime sorsak bir çırpıda bu nedenleri sayabilir. Biz de bu nedenleri sıralayarak özgür yazılımın tükenmez bir kaynağa sahip olduğunu, ucuz olduğunu, ekonomik olduğunu ve hiçbir çevre ve insan sağlığına zarar etkisi olmadığını dillendirebiliriz ki hepsi doğrudur.

Ancak bu doğruları düzelttiğinizde elde ettiğiniz teknoloji sadece alternatif olacak ama toplumsal olamayabilecektir. Toplumsal olabilmesi kamusal üretim, kamusal mülkiyet ve kamusal yönetim ile sağlanabilir. Alternatif teknolojiyi de toplumsal kılan bu yönleri olacaktır.

Özgür yazılım işte tam da bu noktada farkını ortaya koyacak, birlikte üretim ve herkesle paylaşım sloganı ile toplumsal teknoloji olarak alternatif teknolojiler arasında yerini alacaktır. Aşağıda bu sloganın altını dolduran olguları özgür yazılım üzerinden irdelleyeceğiz. Ancak yeniden belirtmeliyim ki amacım özgür yazılımın

teknolojisinin tanıtımı değil bu yöntemin başka sahalara uygulanabilirliğini sorgulamaktır.

Özgür yazılım işte tam da bu noktada farkını ortaya koyacak, birlikte üretim ve herkesle paylaşım sloganı ile toplumsal teknoloji olarak alternatif teknolojiler arasında yerini alacaktır. Aşağıda bu sloganın altını dolduran olguları özgür yazılım üzerinden irdelleyeceğiz. Ancak yeniden belirtmeliyim ki amacım özgür yazılımın teknolojisinin tanıtımı değil bu yöntemin başka sahalara uygulanabilirliğini sorgulamaktır.

Başka bir dünyanın bana göre ilk başkasıdır özgür yazılım teknolojisi. Neden böyledir, inceleyelim.

Toplumsal Üretim

Özgür yazılımı başka kılan ilk öge birlikte üretim anlayışıdır. Alternatif üretim tarzı olan birlikte üretimin öğeleri nelerdir.

- ❶ Üretim herkesin katılımına açıktır
- ❷ Üretim sürecine katılmayanlar üretimi izleme şansına sahiptirler.
- ❸ Tüketen beğenmediği, uygun bulmadığı noktayı eleştirir ve üreticiyi dolaylı olarak yönlendirebilir.
- ❹ Bu yönlendirme yetersiz ise ya da asıl üretim ekibi ikna edilememiş ise bu kez tüm kaynakları alarak yeni bir üretim süreci başlatmak mümkündür.

Herkesin katılımına açık olan üretim doğal olarak içinde bir takım prensipleri de barındırır. Bu prensipler aslında ürünün kullanana zamanında ve hatasız gelmesi üzerine disiplinler bazı kurallardır. Bu kuralları veya ilk üretim ekibini beğenmeyen için yeni ekip kurmak ve o ana kadar üretilmiş bilgi birikimini almak mümkündür. Bu ekip yeni veya ilişkili ürün adı ile projesini duyururken artık kendi bilgi birikimini de topluma açacaktır.

Üretim bir kıskançlık temeline dayanmaz. Çünkü paylaştığınız bilgi artık başka biri ve hatta

Genel Kamu

Lisansında kısıtlanan tek özgürlük, özgürce aldığınız bu kodlar ile ürettiğiniz yazılımı kapatamayacağınız ve dağıtımını engelleyemeyeceğiniz üzerinedir. Yani tek yasak, yasak koymak.

Özgür yazılım kapitalizmin gizli silahı lisans ve patent sorununu teşhir etmiş ve kendi üretim ve mülkiyet tarzında aşmıştır. Lisans, üretenin kullanım hakları ile ilgili izni iken patent daha çok bir üretim yönteminin kodlanması ve artık ilk kodlayanın iznine tabi bırakılmasıdır.

birindedir ve size artarak geri dönecektir. Sizin ürününüzü takip eden bu ürün sizin ürününüzün de bilinirliğini ve işlevselliğini artıracaktır. 'Ubuntu' adlı Linux dağıtımı 'debian' adlı bir dağıtımın devamıdır. 'Debian' yine başarılı bir proje olarak yaşamını sürdürürken ubuntu kolay kullanımı ile popüler bir Linux dağıtımı olmayı başarmıştır. Bunun gibi 'gimp', 'gimpshop', 'pardus' ve 'gaplan' projeleri birbirini izleyen başarılı projelerdir. Toplumsal

teknoloji üretimi ancak ortak akla dayanabilir. Bir zümrenin, bir şirketin ve hatta bir ulusal ya da başka modelli devletin elinde olamaz. Üretimin her aşaması toplumsal izlemeye ve denetime tabidir. Üretimi tekrarlamak isteyen herkes bilgi birikimini bedelsiz veya öğretme emeği karşılığı bir bedelle alabilmeli ve yine aldığı gibi topluma geri döndürebilmelidir.

Genel Kamu Lisansı ve Kamusal Mülkiyet

Özgür yazılım üretenler 1982 yılında Genel Kamu Lisansını (General Public Licence) geliştirmişler ve uygulamaya koymuşlardır. Bu lisans özgür yazılımın tüm kamuya ait olduğunu söylerken hep özgürlükler üzerine laflar eder. Bu lisansa göre;

- 1 Özgür yazılımı isteyen istediği amaç için kullanabilir
- 2 Özgür yazılımı isteyen istediğine bedelli veya bedelsiz verebilir
- 3 Özgür yazılımı isteyen kodları açık olarak alır ve üzerinde değişiklik yapabilir.
- 4 Özgür yazılımı değiştirdikten sonra yeni bir ürün olarak yine aynı lisans ile dağıtabilir.

Genel Kamu Lisansında kısıtlanan tek özgürlük, özgürce aldığımız bu kodlar ile ürettiğiniz yazılımı kapatamayacağınız ve dağıtımını engelleyemeyeceğiniz üzerinedir. Yani tek yasak, yasak koymak.

Özgür yazılım kapitalizmin gizli silahı lisans ve patent sorununu teşhir etmiş ve kendi üretim ve mülkiyet tarzında aşmıştır. Lisans, üretenin kullanım hakları ile ilgili izni iken patent daha çok bir üretim yönteminin kodlanması ve artık ilk kodlayanın iznine tabi bırakılmasıdır.

Patentlerin ve lisansların üretenlerde değil şirketlerde oluşu bize bunun bir üretici hakkı savunma konusu olmadığını rahatça ifade etmektedir. Patent kanununa göre patent hakkı 20 sene sahibinde muhafaza edilmekte sonra toplumun serbest kullanımına sunulmaktadır. Bilgi teknolojisinde 20 sene değil 2 sene bile patentin topluma dönemeyeceği kadar uzun bir süredir. Çünkü bu sürenin sonunda patent artık bir değer içermeyecektir.

Toplumsal Teknolojilerde üretilen ürün ve üretim yöntemi topluma ait olmalıdır. En azında üretim yöntemi topluma ait olmadan yerel demokrasilerden söz edilemez. Çünkü bu üretim, bilgi birikimini elinde tutan şirket veya ülke gittikçe güçlenecek ve yerel üzerinde bir otorite olmaya başlayacaktır.

Bununla yetinilmeyecek ve teknoloji büyüyen ve yıkıcı bir hal alacaktır. Bugün büyük baraj talepleri büyük enerji gereksinimleri nedeni ile değildir. Bu talepler büyük sermaye birikimine sahip şirketlerin kendilerine iş sahası yaratabilmek için gereksinim duydukları üretim alanlarıdır.

Rüzgâr enerjisi bir alternatif teknoloji iken üretim yönteminin ve rüzgâr santrallerinin mülkiyeti bir şirkete ait olduğunda artık kirletebilen büyük yapılara dönüşecektir.

O halde alternatif teknolojiyi toplumsal kılan onun mülkiyet ilişkisidir. Bugünkü toplumda tüm araçların mülkiyetinin kamusallaştırılmasını yani topluma ait olmasını talep etmek olası değilse bile; üretim yöntemlerinin, bilgi birikimlerinin kamusal mülkiyete dönüştürülmesini talep etmek hiç de ütöpik bir talep değildir. Bu en azından yerel üretim ve yerel mülkiyet için şans verecektir.

Teknoloji Eğitimi

Alternatif teknolojilerin eğitim ve öğretim süreçlerinin de alternatif biçim ve nitelikte ufuk açması gerektiğini belirtelim. Alternatiften

anladığımız ya da bizim seçenek olarak kabul ettiğimiz toplumsal alternatif teknoloji oluşu ile bu teknolojinin eğitiminin de toplumsallığından söz etmek gerekir.

Özgür yazılım süreci açıklık üzerinden yürüdüğü için eğitim ve öğrenim de, öğrenen ve öğreten kişiyi nesnel kılmayan açık bir süreç olarak gerçekleşir.

Eğitim dokümanları Creative Common (Yaratıcı Ortak) Lisans ile Genel Kamu Lisansındaki benzer şekilde kamusal kılınmıştır. İnternetin olanakları da kullanılarak herkesin erişimine ve elde etmesine açık kılınan eğitim dokümanları 3 ana başlıktadır.

- 1 Genel eğitim dokümanları (Nasıl programlama yapılır vs)
- 2 Ürüne ait nasıl kullanılır dokümanları ('Open Office' kurulum kılavuzu vs)
- 3 Ürüne ait başvuru kılavuzları ('Python' başvuru kılavuzu vs)

Eğitim sorununa kapitalizmin içinde baktığımızda iki temel sorun görüyoruz. Birincisi kapsam sorunu diye dillendirdiğim egemen olanın ideolojisi ile eğitimin sınırlandırılması. Türkiye'de Yunan işgali ve Ermenilerin Türkleri nasıl öldürdüğü ile ilgili tarih anlatılırken, Bulgaristan'da oradaki ulusal devletin içinde bulunduğu koşula göre Türklerin veya Yunanlıların orada yaptığı vahşet tarih kitaplarına yansımıştır. Bu farklı bakış tarihte olurken diğer alanlara da buranın dar bakışı ister istemez yansıyacaktır.

Eğer temiz enerji devlet politikanız değil ise üniversitelerinizde bu konu ilk planda yer almayacaktır. Kapitalist sistem içinde eğitim gören bir mühendis için kalkınma yaşamsal bir konu olarak dikte edilir. İşçinin her saniye çalışır kılınması, üretimin ertesi gününe hazır edilmesi ve tüm toplumsal aktivitelerin de buna göre organize edilmesi bir çok eğitim disiplininin ortak amacıdır.

Kısaca eğitim aslında ideolojinin yerleştirilmesi için bir araç olarak kullanılır. Merkezi otoriteye ait eğitimden de başka bir şey beklenemezdi.

Eğitimde ikinci sorun sertifika sorunudur. Kapitalist sistemin biçimlendirmesi ile eğitim sonucu verilen sertifikanın toplumda yarattığı statü farkı eğitilene bilgidan çok sertifikaya yoğunlaştırır. Bu yoğunlaşma eğitilen kadar eğiteni de kapsar ki, Türkiye'de durum tam da budur; bu noktada eğitim artık sertifikanın ele geçirilmesi için bir yarışa dönüşür. İçerik ve öğrenim değil sınavı başarılı olarak atlatmaktır asıl mesele.

Üçüncü sorun olarak da eğitimin belirli yaşlarda alınabilecek olan paket yapıları büründürülmüş olmasından söz edilebilir. İstedığınız bir konunun alt başlığı veya bir dersi hakkında bilgi almak ve o konu üzerinde ilerleme kaydetmek istemeniz beklenmez. Yapı, yaşıınız geldiğinde üniversite eğitimine dahil olmanız ve bir sertifika paket programından bu sertifikayı alacak kadar bilgilenerek çıkmanız üzerine kuruludur.

Eğitimin çağdaş bir din, eğitim kuruluşlarının da çağdaş kiliseler, camiler olduğu tartışmasını dile getiren Ivan Illich'i burda anmak istiyorum ki kendimizin de bu yapı içerisinde nasıl farkına varmadan çağdaş rahip veya imamlara dönüştüğümüzü hatırlayalım.

Toplumsal teknolojinin eğitiminin bir tekele veya merkeze bağlı olmaması gerekir. Eğitimin bir sertifika üzerinden yürümemesi ve eğitenin de eğitim içinde dönüştüğü çift yönlü bir faaliyet olması alternatif olarak gösterilen teknolojinin aynı zamanda toplumsal teknoloji olduğunu da gösterecektir. Bu yapı içinde kapsam kısıtlanmayacak ve hatta belirlenmeyecektir. Sertifika bir insanı bir yere getirmeye yetmeyecek, eğitim her yaşta ve zaman diliminde alınabilen yaygın bir etkinlik olacaktır.

Özgür yazılım üretim sürecinde çalışmaları koordine eden, çalışmalara katılan veya izleyen hiç kimseye sertifika soruları sorulmaz. İnsanlar sertifikaları üzerinden kendilerini ifade etmezler. Bazen bir projenin koordinatörü Lise 2. sınıf öğrencisi olabilirken, bazen danıştığınız arkadaşınız bambaşka bir disiplinden olabilir. Bunların tamamen anlamsız bırakıldığı özgür yazılım sürecinde eğitim dokümanları bu işin gelebileceği noktayı işaret ederken daima okuyucuya bundan daha ötelere götürmenin mümkünlüğünü vurguluyor.

Özgür yazılımın eğitimde elde ettiği nokta öncelikle eğitimin bir ticaret aracı olmasının reddidir. İkinci olarak eğitim bir zümreye ait değildir. Eğitimde eğiten eğitilen mutlak ayrılığı yoktur. Eğitim bir sertifika ön görse dahi özgür yazılım üretim sürecinde bu eğitilene statüsel bir ayrıcalık tanımaz. Son olarak eğitim kapsam olarak sınırlandırılmamıştır.

Alternatif Teknolojinin Ekonomisi

Özgür yazılım bir paylaşım ekonomi modeli getirmiştir. Bu modelde emeğin paraya dönüştürülerek yaşamın sürdürülmesi mümkün kılınır ancak bir zenginleşme vaadi söz konusu olamaz. Kapitalist sistem sürdükçe özgür yazılım araçlarını fırsata dönüştürerek büyük paralar kazanılması özgür yazılımın değil mevcut kapitalist sistemin bir ürünüdür.

Özgür yazılımda ürettiğiniz araç başka bir ürünün alt yapısı, modülü veya metodu olabilir. Somut örnek verirse özgür yazılım olarak dağıtılan Linux dağıtımları içinde dağıtımın dışında üretilmiş onlarca ve yüzlerce projeye ait ürünler içerir. Örneğin Pardus, Ubuntu veya Debian gibi üretilen dağıtımlar aslında bir çok özgür yazılımın bir araya gelmesinden ibarettir.

Dağıtım firmaları ürünlerinin alt ürünlerden oluştuğu bilinci ile yarattıkları ekonomik değerleri diğer üretenler ile paylaşırlar. Örneğin RedHat firması Open Office üreten insanların maaşını öderken, başka bir firma mozilla vakfına bağış yaparak özgür açık kaynak kodlu İnternet tarayıcısı ve elektronik posta okuyucusu üretimini destekler.

Ekonomi modeli öncelikle büyük paralar ve merkeze akan yüksek lisans bedelleri demek değildir. Bunun yerin yerelde yazılımı kuran, değiştiren ve destek satan bir ya da birkaç kişinin elde ettiği ekonomik gelir orada kalır ve merkeze akmaz.

Alternatif teknoloji öngördüğü ekonomi modeli ile de toplumsal teknoloji olup olmadığına işaret edebilir. Önerilen teknoloji her ne olursa olsun büyük ve merkeze ait ise toplumsal olması olanaksızdır. Yerel bu teknoloji için bir bedel ödendiğinde bu bedel merkeze akıyorsa o teknolojinin alternatif olduğundan söz edemeyiz.

Alternatif olsa dahi merkez için yeni bir alternatif demektir.

Başka Bir Dünya Başka Bir Teknoloji

Başka bir dünya mümkün ise bu ancak başka bir teknolojinin ki bunu kendi adlandırmam ile belirtirsem toplumsal teknoloji , keşfi ile mümkün olacağını düşünüyorum. Bu düşünceye özgür yazılımın gerçekleştirebildiklerinden hareketle ulaşıyorum.

Özgür yazılım alternatif bir teknoloji olmasının yanı sıra toplumsaldır. Birlikte üreterek ve herkesle paylaşarak teknolojisini toplumsal hale getirmiştir. Genel kamu lisansı ile kapitalist sistem içinde var ettiği yapısının kapitalist sistem içinde yok olmamasını sağlamış ve yarattığı topluluklar ile de sürdürülebilirliğini garanti altına almıştır.

Özgür yazılım ticareti odak noktasından çıkararak kendini tanımlıyor ve yerelin gücünü merkeze aktardığı teknolojik modellerin aksine yerellerin varlığını kendisinin varlık nedeni haline getiriyor.

Tüm bunları bir merkezin kurgusu ile değil, bir doğal olgu ve gelişim mantığı içinde gerçekleştiriyor.

Sanılanın aksine, çeşitlilik ve renklilikte tüm kapalı ürünler karşısında fark yaratan özgür yazılımları daha fazla öğrenmenin yolu bakkalınızdan Linux istemekten geçiyor. Bakkalınızdan Linux istemek artık bakkalın da özgür yazılıma dair merak sürecinin başlatıldığı bir süreçtir.

Özgür yazılım herkesin veya hiç kimsenindir. Bir anlamda sahipsizdir. Ancak bizim en azından sürece sahip olmamamız ya da bu sürecin içinde olmamamız halinde bu süreci de kapitalist sürece kaptırmak ve onun belirlemesini beklemek olasıdır. Daha fazla beklememek için özgür yazılım hem alternatif hem de toplumsal bir teknoloji olarak ilginizi bekliyor.